

OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTEKÓW W WARSZAWIE
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTEKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

Nr

ŚLĄSKIE 3128

246/6

1. Obiekt:

ZESPÓŁ PAŁACOWY

2. Czas powstania:

Ok. 1640 r.;
1868 - 1874.

3. Miejscowość:

KRUSZYNA

6. PAWILON PARKOWY, tzw. „PUSTELNIA DENHOFFA”

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja:

Fot. 1.

Rzut przyziemia
na Wkładce Nr 1

Widok ogólny od strony
północno wschodniej.

4. Adres

Km. 12.6
ul. Sobieskiego 2

Nr hipoteczny: KW

Działka nr 910 ark. 2 mapy „Kruszyzna”.

5. Przynależność administracyjna

województwo częstochowskie

gmina loco pow. CZĘSTOCHOWA

6. Poprzednie nazwy miejscowości:

7. Przynależność administracyjna
przed 1. IV. 1975:

województwo łódzkie

powiat Radomsko

8. Właściciel i jego adres:

9. Użytkownik i jego adres:

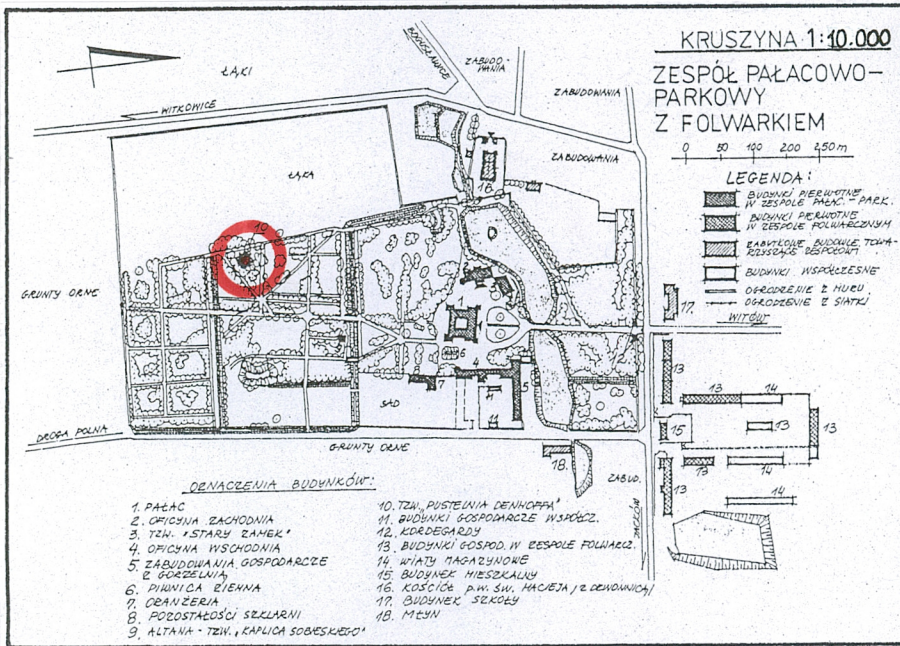
(nieużytkowane)

10. Rejestr zabytków:

211 2.12.05. 1946

Nr A-209 data

234 2.27.12. 1967

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu:

Historia całości zespołu - vide Karta Zespołu.

W 1621 r. Kacper Denhoff zakupił Kruszyńę i do 1630 r. wybudował pałac, przy którym w latach następnych założył park. Od 1637 r. wojewoda sieradzki, brał czynny udział w życiu publicznym, z którego po 1641 r. wycofał się. Legenda głosi, że Kacper Denhoff sprzeciwił się małżeństwu swego syna z córką biednego dzierżawcy sąsiednich Bogusławic i kazał spalić tamtejszy dwór w czasie nieobecności swego syna. W pożarze spłonęli mieszkańcy dworu wraz z narzeczoną młodego Denhoffa. Po powrocie, syn Denhoffa zastrzelił się w miejscu, które ojciec upamiętnił wystawioną następnie kolumną. Po tym wydarzeniu, w nowo wystawionej pustelni, Kacper Denhoff zamknął się na resztę życia. Po śmierci Kacpra Denhoffa w 1645 r. pustelnia stała nieużytkowana do końca XVII w., tj. do czasu przejścia zespołu pałacowego w inne ręce. Następni właściciele zmienili charakter użytkowania pustelni, ponieważ w 1913 r. Eugeniusz Lubomirski podaje (opierając się na niezachowanych materiałach, a w szczególności na zapisach archiwisty Denhoffów - Filipiego), iż obiekt ten był pawilonem parkowym „...w którym wielkie damy bawiły się gospodarowaniem i przyjęciami...”. Zapewne w czasie remontu i przebudowy całości zespołu, w latach 1868 - 1874 obiekt ten został także wyremontowany, być może iż częściowo wewnątrz przebudowany.

Po 1945 r., w okresie gdy pałac był użytkowany jako Dom Dziecka, w „Pustelni” przez krótki okres funkcjonowała stanica harcerska, następnie obiekt został opuszczony i nieużytkowany uległ popadł w ruinę.

Pawilon parkowy o unikatowym charakterze, posiadający słabo czytelne cechy późnorenesansowe.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje):

Pawilon parkowy jednokondygnacyjny, bez poddasza, niepodpiwniczony. Wolno stojący w zachodniej części parku przypałacowego, w otoczeniu zieleni wysokiej (drzew liściastych). Usytuowanie całości zespołu - vide Karta Zespołu.

MATERIAŁ i KONSTRUKCJA: Fundamenty - brak danych. Mury i ściany wewnętrzne - z cegły ceramicznej pełnej w zaprawie gliniasto wapiennej. Tynki - gładkie wapienne (częściowo uzupełnienia z tynków cementowo wapiennych). Stropy - brak (ślady stropów drewnianych z bali). Wieżba dachowa - brak (ślady istnienia dachów drewnianych pulpitowych). Krycie dachów - brak (pozostałości krycia gontami). Posadzki i podłogi - brak (brak danych o konstrukcji pierwotnej). Schody - brak. Stolarzka okienna i drzwiowa - brak (ślady istnienia wewnątrz okien drewnianych, krosnowych lub ościeżnicowych).

BRYŁA i RZUT: Bryła zwarta symetryczna. Założenie prostopadłościenne z czworoboczne z półkolistymi apsydami na osiach z czterech stron, nakrytymi zadaszeniami z połowy stożka. Rzut zwarty symetryczny, na planie prostokąta z muru obwodowego, mającego na osiach półkoliste apsydy, w północnej znajduje się wejście. Wewnątrz, w narożach wydzielone, prostokątne pomieszczenia pierwotnie zadaszone, w jednym (narożnik północno wschodni) wewnętrzny podział na dwie, niejednakowej wielkości izby. Ślady zadaszeń pulpitowych, nad apsydami z połowy stożków.

ELEWACJE: Elewacje zewnętrzne otynkowane tynkiem gładkim, brak okien i śladów istnienia elementów dekoracyjnych (prawdopodobnie istniał wąski gzyms wieńczący, obecnie niezachowany). Wewnątrz arkady apsyd północnej (z wejściem) i południowej objęte gładkim boniowaniem w tynku, jedna lokalność (narożnik południowo zachodni) z pozostałościami profilowanego gzymsu wieńczącego.

WYPOSAŻENIE: W lokalności usytuowanej w narożniku południowo wschodnim pozostałości dekoracji stiukowej ściany bocznej, w postaci płytkich płycin objętych wąskimi, profilowanymi opaskami, usytuowanych w dwóch poziomach: niższe ośmioboczne, wyższe zamknięte łukami pełnymi. Wewnątrz apsyd wschodniej i zachodniej dekoracja w tynku i czarnego tufu andezytowego w postaci żebrowania schodzącego się w kolistej rozecie w zwieńczeniu.

INSTALACJE: Brak. Ślady przewodów kominowych wskazują, iż istniało ogrzewanie piecami.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa:	16. Przeznaczenie pierwotne:	17. Użytkowanie obecne
ca 640 m ³ (całość)	168,6 m ²	Pawilon parkowy.	Nie użytkowany, ruina.
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja: Do 1945 r. - Brak danych. Po 1945 r. - Prac nie prowadzono.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje): Ogólny stan techniczny całości - ruina. Obiekt opuszczony i nieużytkowany, ogólnie dostępny. <ul style="list-style-type: none"> • Fundamenty - brak danych. • Mury - rozległe ubytki, spękania i uszkodzenia, znacznej części mury wewnętrzne zachowane fragmentarycznie w przyziemiu. • Sklepienia i stropy - brak. • Więźba dachowa - brak. • Pokrycie dachów - brak. • Podłogi i posadzki - brak. • Schody - brak. • Stolarka okienna i drzwiowa - brak. • Wyposażenie - zachowane fragmentarycznie elementy dekoracji architektonicznej. • Instalacje - brak. 	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie: Przed rozpoczęciem koniecznych prac remontowych (obiekt unikawowy) koniecznym jest zabezpieczenie wnętrza przed dewastacją.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania):

Vide - Karta Zespołu.

22. Bibliografia:

Vide - Karta Zespołu.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury):

Vide - Karta Zespołu.

24. Uwagi różne:

25. Opracował:

tekst:mgr Halina Łabęcka - październik 1998

Lalbelu

Imię, nazwisko, data

plany, rysunki: mgr inż. Zbigniew M. Łabecki - październik 1998

3-

Imię, nazwisko, data

zdjęcia fotogr.: mgr inż. Zbigniew M. Łabecki - październik 1998

43-

Imię, nazwisko, data

Miejsce przechowywania negatywów: P.S.O.Z. O/W Częstochowa.

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających):

27. Załączniki:

1. Wkładka Nr 1 - Rzut przyziemia, archiwalia, fotografie.
2. Wkładki Nr 2 i 3 - Fotografie.

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ZAŁĄCZNIK Nr 1

1. Miejscowość:

KRUSZYNA

gm. loco

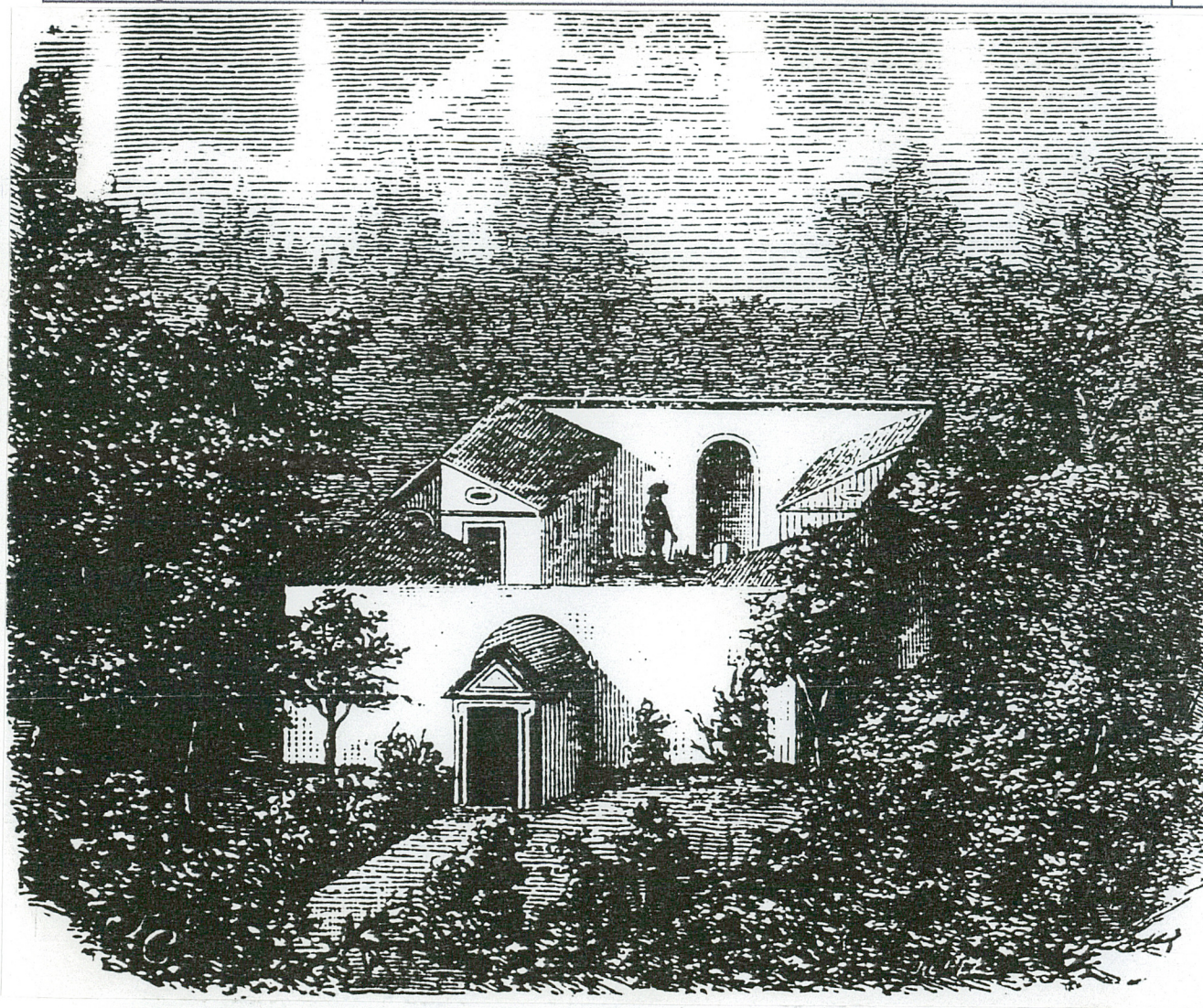
2. Obiekt (nazwa jak w karcie):

ZESPÓŁ PAŁACOWY

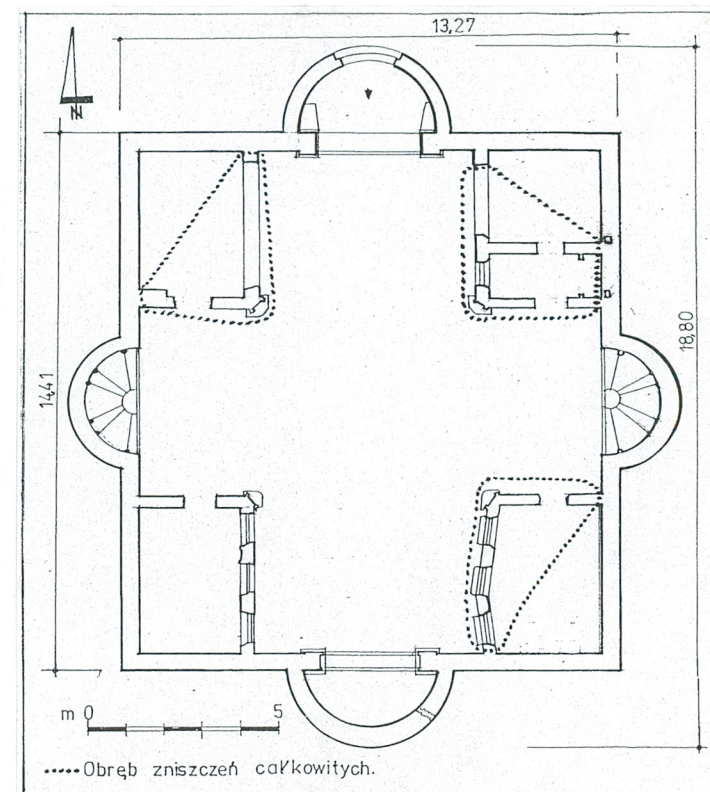
6. PAWILON PARKOWY, tzw. „PUSTELNIA DENHOFFA”

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego):

Rzut przyziemia, archiwalia, fotografie.

Rzut przyziemia 1 : 200 Wys. (h) = ± 3,9 m.
Pomiar październik 1998. Przebieg murów wewnętrznych uzupełniono w oparciu o inwentaryzację z 1988 r.

Wkładkę założył: mgr inż. Zbigniew M. Łabęcki - październik 1998
(Imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: P.S.O.Z. O/W Częstochowa

Powyżej: Reprodukacja rysunku (widok od strony północno zachodniej) z ok. 1868 r. (z):
„Kłosa” nr 171/1868 str. 188.

Fot. 2.
Fot. 5.

Fot. 3.
Fot. 6.

Fot. 4.

Fot. 2. Widok ogólny od strony południowo zachodniej.

Fot. 3. Elewacja północna, widok od strony północno zachodniej.

Fot. 4. Elewacja wschodnia.

Fot. 5. Elewacja południowa.

Fot. 6. Elewacja zachodnia.

1. Miejscowość: KRUSZYNA gm. loco	2. Obiekt (nazwa jak w karcie): ZESPÓŁ PAŁACOWY 6. PAWILON PARKOWY, tzw. „PUSTELNIA DENHOFFA”	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego): Fotografie.
--	---	--

Fot. 7.

Fot. 7. Elewacja północna. Widok od strony narożnika północno zachodniego na apsydę wejścia.

Fot. 8.

Fot. 8. Uszkodzenia muru w narożniku północno wschodnim. Widok od strony zewnętrznej.

Fot. 9.

Fot. 10.

Fot. 9. Wnętrze, widok od strony północnej (od wejścia).

Fot. 10. Apsyda wejścia, widok od strony wewnętrznej.

Fot. 11.
Fot. 14.

Fot. 12.
Fot. 15.

Fot. 13.

Fot. 11. Lokalność w narożniku południowo wschodnim.

Fot. 12. Lokalność w narożniku południowo zachodnim.

Fot. 13. Lokalność w narożniku północno zachodnim.

Fot. 14. Dekoracja wewnętrznej ściany lokalności w narożniku południowo wschodnim.

Fot. 15. Apsyda południowa, widok od strony wewnętrznej.

1. Miejscowość: KRUSZYNA gm. loco	2. Obiekt (nazwa jak w karcie): ZESPÓŁ PAŁACOWY 6. PAWILON PARKOWY, tzw. „PUSTELNIA DENHOFFA”	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego): Fotografie.
--	---	--

Fot. 16.

Fot. 17.

Fot. 18.

Fot. 19.

Fot. 16. Fragment lokalności w narożniku północno wschodnim. Widoczne przekucia pionów kominowych.

Fot. 17. Apsyda zachodnia (jedyna z pozostałościami zadaszzenia).

Fot. 18. Apsyda wschodnia, widok od strony wewnętrznej.

Fot. 19. Apsyda północna (wejściowa), widok od strony zewnętrznej.

Wkładkę założył: mgr inż. Zbigniew M. Łabęcki - październik 1998
(Imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: P.S.O.Z. O/W Częstochowa

Fot. 20.

Fot. 20. Pozostałości dekoracji łuku nad otworem apsydy północnej (wejściowej), widok od strony wewnętrznej.

Fot. 21.

Fot. 21. Pozostałości dekoracji wnętrza apsydy wschodniej.

Fot. 22. Wnętrze apsydy zachodniej.

Fot. 22.